

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΥΠΟΘΕΣΗ   **È È**   **κατά της ΕΛΛΑΔΑΣ**
(Προσφυγή με αριθμό 52464/99)

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
6 Φεβρουαρίου 2003

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική στις συνθήκες που ορίζονται στο Άρθρο 44 παρα.2 της Σύμβασης. Υπόκειται σε συντακτική αναθεώρηση.

**Στην υπόθεση του $\dot{\text{E}}\dot{\text{E}}$ κατά της
Ελλάδας,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα) συνεδριάζοντας ως Τμήμα αποτελούμενο από τους:

Κα F.Tulkens, *Πρόεδρος*

Κο Κ.Ροζάκη,

Κο P.Lorenzen,

Κα N.Vajić,

Κο E.Levits,

Κο A.Kovler,

Κο V.Zagrebel'sky, *Δικαστές*

όπως και από τον Κο S.Nielsen, *Αναπλ.Γραμματέα Τμήματος*

Αφού διασκέφτηκε μυστικά στις 29 Νοεμβρίου 2001 και στις 16 Ιανουαρίου 2003,

Δημοσιεύει την ακόλουθη απόφαση, που εκδόθηκε κατά την τελευταία ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει τη βάση της σε μία προσφυγή (με αριθμό 52464/99) κατά της Ελλάδας που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο σύμφωνα με το Άρθρο 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών ('της Σύμβασης') από έναν Έλληνα υπήκοο, τον Κο $\dot{\text{E}}\dot{\text{E}}$ (τον 'προσφεύγοντα') στις 14 Ιουλίου 1999.

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον Κο Γ.Μπουρνού του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και τον Κο J.Berasategi, δικηγόρο Βρυξελλών. Η Ελληνική Κυβέρνηση ('η Κυβέρνηση') εκπροσωπήθηκε από τους Αντιπροσώπους του Εκπροσώπου της Κυβέρνησης Κο Μ.Απέσσο και Κα Β.Πελέκου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων παραπονέθηκε, μεταξύ άλλων, ότι αντίθετα με το Άρθρο 6 παρα.1 της Σύμβασης, οι διοικητικές διαδικασίες που είχε κινήσει δεν είχαν εκδικαστεί μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.

4. Η αίτηση ανατέθηκε στο Δεύτερο Τμήμα του Δικαστηρίου (Άρθρο 52 παρα.1 των Κανονισμών του Δικαστηρίου). Εντός αυτού του Τμήματος, ορίστηκε η σύνθεση που θα εξέταζε την υπόθεση (Άρθρο 27 παρα.1 της Σύμβασης) σύμφωνα με το Άρθρο 26 παρα.1 των Κανονισμών του Δικαστηρίου.

5. Την 1 Νοεμβρίου 2001, το Δικαστήριο άλλαξε την σύνθεση των Τμημάτων του (Άρθρο 25 παρα.1). Η υπόθεση αυτή ανατέθηκε στο Πρώτο Τμήμα με τη νέα σύνθεσή του (Άρθρο 25 παρα.1).

6. Με απόφασή του που εκδόθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2001 το Δικαστήριο είχε κηρύξει την προσφυγή μερικώς παραδεκτή.

7. Ο προσφεύγων και η Κυβέρνηση υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους επί της ουσίας (Άρθρο 59 παρα.1 των Κανονισμών).

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

8. Ο προσφεύγων είναι γεννηθείς το 1958 και ζει στην Αριδαία.

9. Ο προσφεύγων και ο Κορς **ÈÈ** ζήτησαν από το Νομάρχη της Πέλλας άδεια να ψάξουν για μεταλλεύματα σε δύο συγκεκριμένες περιοχές. Στις 26 Σεπτεμβρίου 1983 και στις 10 Οκτωβρίου 1983 ο Νομάρχης Πέλλας τους εξέδωσε δύο τέτοιες άδειες.

10. Στις 21 Νοεμβρίου 1985 και στις 4 Δεκεμβρίου 1985 ο προσφεύγων και ο Κορς **ÈÈ**, μετά την διεξαγωγή έρευνας για μεταλλεύματα στις ανωτέρω περιοχές, ζήτησαν από το Νο-

μάρχη Πέλλας να τους παραχωρήσει κατά προσέγγιση 100 στρέμματα από κάθε περιοχή για εκμετάλλευση. Σύμφωνα με το Μεταλλευτικό Κώδικα, τα μεταλλεύματα ανήκουν στο Κράτος και μπορούν να εκχωρηθούν από το Κράτος σε οποιοδήποτε πρόσωπο, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου. Οι δύο αιτήσεις διαβιβάστηκαν στο Υπουργείο Βιομηχανίας.

11. Στις 14 Απριλίου 1986, το Υπουργείο Βιομηχανίας, ακολούθως της απόφασης του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών, απέρριψε τις αιτήσεις για το λόγο ότι τα πρωτογενή υλικά που είχαν ανιχνευθεί στην περιοχή από τον προσφεύγοντα και τον Κο $\Xi\Xi$ ήταν μάλλον λατομικά υλικά και όχι μεταλλεύματα.

12. Στις 26 Μαΐου 1986 ο προσφεύγων και ο Κο $\Xi\Xi$ προσέφυγαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών κατά της άρνησης των αρχών να παραχωρήσουν τις αιτούμενες περιοχές.

13. Στις 27 Φεβρουαρίου 1987 το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την αγωγή τους (απόφαση Νο 3324/1987).

14. Στις 24 Μαρτίου 1987 ο προσφεύγων και ο Κο $\Xi\Xi$ υπέβαλαν έφεση στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών.

15. Στις 30 Νοεμβρίου 1987 το τελευταίο ανέτρεψε την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου για τον λόγο ότι ο Υπουργός Βιομηχανίας όφειλε να έχει παρατείνει τις αρχικές άδειες για την διεξαγωγή ερευνών αντί να απορρίψει τις αιτήσεις για την παραχώρηση των συγκεκριμένων περιοχών (απόφαση Νο 4298/1987).

16. Το Κράτος, ο προσφεύγων και ο Κο $\Xi\Xi$ υπέβαλαν αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας στις 21 και 22 Ιανουαρίου 1988 αντίστοιχα, για τον λόγο ότι το Διοικητικό Εφετείο δεν είχε ερμηνεύσει ούτε εφαρμόσει την σχετική νομοθεσία ορθά. Το Κράτος ζήτησε την επικύρωση της απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ενώ ο προσφεύγων και ο Κο $\Xi\Xi$ ζήτησαν την παραχώρηση των σχετικών πε-

ριοχών.

17. Στις 30 Σεπτεμβρίου 1991 το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε δεκτή την αίτηση αναιρέσεως του Κράτους, ακύρωσε την απόφαση του Διοικητικού Εφετείου για τον λόγο ότι δεν είχε ερμηνεύσει ούτε είχε εφαρμόσει ορθά την σχετική νομοθεσία και παρέπεμψε την υπόθεση στο Διοικητικό Εφετείο για επανεξέταση των πραγματικών γεγονότων της υπόθεσης. Έχοντας δεχθεί την αίτηση αναιρέσεως του Κράτους, το Συμβούλιο Επικρατείας δεν έκρινε απαραίτητο να εξετάσει την αίτηση αναιρέσεως του προσφεύγοντα (απόφαση Νο 2674/1991).

18. Η υπόθεση καταχωρήθηκε στο Διοικητικό Εφετείο στις 26 Νοεμβρίου 1991. Στις 3 Απριλίου 1992 το Εφετείο εξέδωσε μία προδικαστική απόφαση, ζητώντας την εξέταση πανεπιστημιακών καθηγητών που είχαν εξετάσει δείγματα των μεταλλευμάτων (απόφαση Νο 1839/1992).

19. Στις 16 Δεκεμβρίου 1992, το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι η υπό αμφισβήτηση περιοχή θα έπρεπε να έχει κριθεί ως περιέχουσα μεταλλεύματα (απόφαση Νο 4367/1992).

20. Στις 4 Μαρτίου 1993 το Κράτος προσέφυγε επί νομικών ζητημάτων κατά της τελευταίας απόφασης, αμφισβητώντας την ερμηνεία της σχετικής νομοθεσίας και την επάρκεια της αιτιολόγησής της.

21. Το 1994 ο Κορς ÈÈ απεβίωσε.

22. Στις 18 Ιανουαρίου 1995 το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την απόφαση του Διοικητικού Εφετείου και επέστρεψε την υπόθεση σε αυτό προκειμένου να συμπληρωθεί η αιτιολόγηση της απόφασης σε ορισμένα πραγματικά ζητήματα. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι το Εφετείο δεν είχε διευκρινίσει γιατί η εκμετάλλευση των μεταλλευμάτων θα ήταν οικονομικά επικερδής (απόφαση Νο 247/1995). Η υπόθεση καταχωρήθηκε στο Διοικητικό Εφετείο στις 27 Μαρτίου 1995.

23. Στις 29 Δεκεμβρίου 1995 το Διοικητικό Εφετείο εξέδωσε μία προδικαστική απόφαση, ζητώντας την προσκόμιση πε-

ραιτέρω αποδείξεων από τον προσφεύγοντα σε σχέση με την δυνατότητα κερδοφόρας εκμετάλλευσης των μεταλλευμάτων (απόφαση Νο 6145/1995).

24. Στις 23 Δεκεμβρίου 1996, το Διοικητικό Εφετείο, έχοντας επανεξετάσει την υπόθεση, έκρινε υπέρ του Κράτους, για τον λόγο ότι ο προσφεύγων δεν είχε αποδείξει επαρκώς τους ισχυρισμούς του σχετικά με την δυνατότητα κερδοφόρας εκμετάλλευσης (απόφαση Νο 5337/1996).

25. Στις 15 Απριλίου 1997 ο προσφεύγων υπέβαλε νέα αίτηση αναιρέσεως στο Συμβούλιο της Επικρατείας, ισχυριζόμενος ότι το Εφετείο δεν είχε αιτιολογήσει επαρκώς την απόφασή του, δεν είχε ερμηνεύσει ορθά την ισχύουσα νομοθεσία και είχε παραβιάσει την αρχή του δεδिकाσμένου.

26. Στις 17 Δεκεμβρίου 1998 το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως (απόφαση Νο 4817/1998). Ο προσφεύγων έλαβε αντίγραφο αυτής της απόφασης στις 4 Φεβρουαρίου 1999.

Ο ΝΟΜΟΣ

I. ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡΑ.1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

27. Ο προσφεύγων παραπονέθηκε ότι η διάρκεια της διαδικασίας ισοδυναμούσε με παραβίαση του Άρθρου 6 παρα.1 της Σύμβασης, το οποίο προβλέπει τα εξής στο τμήμα του που αφορά την παρούσα υπόθεση:

‘Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικασθεί ... εντός λογικής προθεσμίας ... υπό ... δικαστηρίου ... το οποίον θα αποφασίσει ... επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως ...’

28. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η συμπεριφορά των ε-

θνικών αρχών ήταν άμεμπτη.

A. Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

29. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία ξεκίνησε στις 26 Μαΐου 1986 όταν ο προσφεύγων υπέβαλε αγωγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου και έληξε στις 17 Δεκεμβρίου 1998 με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

30. Συνεπώς, η διαδικασία διήρκεσε δώδεκα χρόνια, έξι μήνες και είκοσι-δύο ημέρες.

B. Εύλογο του χρόνου της διαδικασίας

31. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το εύλογο της διάρκειας της διαδικασίας θα πρέπει να εκτιμάται υπό το φως των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης και με την βοήθεια των ακόλουθων κριτηρίων: της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς των μερών, της συμπεριφοράς των αρχών που επιλήφθηκαν της υπόθεσης και του ενδιαφέροντος που είχε ο προσφεύγων στην διαφορά (δείτε, μεταξύ άλλων, *Fydlender v. France* [GC], No 30979/96, παρα.43, ECHR 2000-VII).

32. Όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, ακόμη και αν είχε κάποια πολυπλοκότητα, το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι αυτή μπορεί εύλογα να εξηγήσει την διάρκεια της διαδικασίας που υπερέβη τα δώδεκα χρόνια και τους έξι μήνες. Το Δικαστήριο περαιτέρω σημειώνει ότι η συμπεριφορά του προσφεύγοντα δεν προκάλεσε καμία καθυστέρηση στην διαδικασία. Υπογραμμίζει ότι η Κυβέρνηση δεν παρείχε καμία εξήγηση για την συνολική διάρκεια της διαδικασίας, η οποία φαίνεται εμφανώς υπερβολική.

33. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η παράγραφος 1 του Άρθρου 6 επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Κράτη την υποχρέωση να οργανώσουν τα δικαστικά τους συστήματα κατά τρόπο που τα δικαστήριά τους να είναι σε θέση να πληρούν κάθε μία από τις απαιτήσεις του, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης της εξέτασης των υποθέσεων εντός εύλογου χρόνου (*Frydlencer v. France*,

ως ανωτέρω, παρα.45).

34. Υπό το φως των κριτηρίων που έχει ορίσει στη νομολογία του και λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της υπόθεσης, το Δικαστήριο καταλήγει στην κρίση ότι η διάρκεια της διαδικασίας για την οποία παραπονείται ο προσφεύγων ήταν υπερβολική και δεν πληρούσε την απαίτηση για ‘κρίση εντός εύλογης προθεσμίας’. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 6 παρα.1 της Σύμβασης.

II. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

35. Το Άρθρο 41 της Σύμβασης ορίζει τα εξής:

‘Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση’.

A. Αποζημίωση

36. Ο προσφεύγων ζήτησε 2.000.000 ΕΥΡΩ.

37. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι το ποσόν της δίκαιας ικανοποίησης που τυχόν επιδικαζόταν στον προσφεύγοντα δεν θα έπρεπε να ξεπερνά τα 9.000 ΕΥΡΩ.

38. Το Δικαστήριο δέχεται ότι ο προσφεύγων έχει υποστεί ηθική βλάβη ως αποτέλεσμα της διάρκειας της διαδικασίας. Αποφασίζει, μετά από δίκαια εκτίμηση, να επιδικάσει στον προσφεύγοντα το ποσόν των 7.000 ΕΥΡΩ ως αποζημίωση για ηθική βλάβη.

B. Δαπάνες και Έξοδα

39. Ο προσφεύγων ζήτησε 377.291,76 ΕΥΡΩ για τις δαπάνες και τα έξοδα στα οποία είχε υποβληθεί σε σχέση με τις δια-

δικασίες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ενώπιον του Δικαστηρίου.

40. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, δεν θα επιδικάζονται δαπάνες και έξοδα βάσει του Άρθρου 41, εκτός αν αποδειχθεί ότι έχουν πράγματι λάβει χώρα, ότι ήταν αναγκαία και ότι ήταν εύλογα ως προς το ποσόν τους (δείτε την υπόθεση *Ιατρίδη κατά της Ελλάδας* (δίκαια ικανοποίηση) [GC], Νο 31107/96, παρα.54, ECHR 2000-XI). Το Δικαστήριο κρίνει ότι η διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων αύξησε σε κάποιον βαθμό τις νομικές δαπάνες του προσφεύγοντα σε αυτήν την διαδικασία. Επιπλέον, ο προσφεύγων κέρδισε την υπόθεσή του στο Στρασβούργο, τουλάχιστον εν μέρει (δείτε *Σακελλαρόπουλος κατά της Ελλάδας*, Νο 46806/99, 11 Απριλίου 2002).

41. Κρίνοντας μετά από δίκαια εκτίμηση και αναφερόμενο στα ανωτέρω κριτήρια, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 5.000 ΕΥΡΩ υπό την παρούσα επικεφαλίδα, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.

Γ. Τόκος Υπερημερίας

42. Το Δικαστήριο κρίνει ορθό ο τόκος υπερημερίας να βασιστεί στο οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, στο οποίο θα πρέπει να προστεθούν τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. Κρίνει ότι έχει λάβει χώρα παραβίαση του Άρθρου 6 παρα.1 της Σύμβασης.

2. Κρίνει

(α) ότι το εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με

το Άρθρο 44 παρα.2 της Σύμβασης το ποσόν των 7.000 ΕΥΡΩ (επτά χιλιάδες Ευρώ) αναφορικά με ηθική βλάβη και το ποσόν των 5.000 ΕΥΡΩ (πέντε χιλιάδες Ευρώ) για δαπάνες και έξοδα, συμπεριλαμβανομένου φόρου προστιθέμενης αξίας,

(β) ότι από την εκπνοή της ανωτέρω τρίμηνης περιόδου και μέχρι την πραγματοποίηση της πληρωμής θα είναι πληρωτέο απλό επιτόκιο στα ανωτέρω ποσά βάσει επιτοκίου ίσου προς το οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά την διάρκεια της περιόδου υπερημερίας συν τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

3. Απορρίπτει το υπόλοιπο της αξίωσης του προσφεύγοντα για δίκαιη ικανοποίηση.

Συντάχθηκε στην Αγγλική γλώσσα και γνωστοποιήθηκε εγγράφως στις 6 Φεβρουαρίου 2003, κατ'εφαρμογή του Άρθρου 77 παρα.2 & 3 των Κανονισμών του Δικαστηρίου.

(Υπογραφές)

S.NIELSEN
Αναπλ.Γραμματέας

FRANÇOISE TULKENS
Πρόεδρος